

HOMILIA EN LA MISSA DEL CORPUS DE BERGA

Dijous de Corpus a Berga: Patum!

Tots els actes que anuncien –el tabal-, proven –els quatre fuets- i realitzen – la Patum de lluïment i la Patum completa- la festa reben el tradicional nom de Festes de l’Antiga Octava de Corpus.

Corpus és Patum! Patum és Corpus!

Deixeu-me fer un paral·lelisme entre la primera lectura que avui hem escoltat i la festa que estem celebrant. Crec que ens pot ser ocasió per viure amb més plenitud i intensitat aquest dijous de Corpus i tot allò que l’envolta.

El poble espera al carrer. Ja van omplint la plaça. A mesura que s’acosti l’hora es frisarà, començarà el murmuri: “encara no surten?”.

El llibre de l’Èxode ens explica un episodi central de la història d’Israel. Moisès i els 70 ancians d’Israel són convidats per Déu a pujar a la muntanya per trobar-se amb Ell, per escoltar allò que els vol dir, en el marc imponent de la seva presència. Ells puguen enmig del núvol i experimenten l’aparició del Senyor com un foc abrindat. Allí Déu dicta la llei, les condicions de l’aliança i Moisès les escriu en unes taules de pedra. Després, baixa amb tota la colla cap a la plana on es troba el poble i, enmig d’una gran litúrgia sacrificial, diu al poble “tot el que el Senyor li havia dit i ordenat”. I, diu el text, “tot el poble va respondre a una sola veu: Complirem tot el que el Senyor ha dit”.

Nosaltres, avui, com cada any, ens apleguem a l’església parroquial per celebrar la solemnitat de Corpus. En aquesta parroquial encimbellada en la part alta de la plaça de Sant Pere, record inequívoc de la posició altiva de sant Pere de Madrona, signe evocador de Queralt, veritable Sinaí dels berguedans, ens hi apleguem aquella porció del poble cridada a un servei especial. No hi som pas tots, la majoria de poble espera a la plaça. Aquí s’esdevé una litúrgia sòbria però profundament misteriosa. El Senyor de la glòria es fa present, parla, ens embolcalla i embriaga amb la seva presència, es dóna i estableix una aliança. A més, ens envia.

Després, com marca aquesta gran litúrgia patumaire, sortirem a la plaça i, migdia i nit, s’esdevindrà amb efusió i fidelitat una altra litúrgia extraordinària. Les comparses saltaran i tot el poble, molt lluny de ser espectador, entrarà en comunió amb la festa: lloarà els salts executats amb

elegància i precisió; comentarà amb desaprovació les errades; aplaudirà l'anecdòtic paraigua de la barana quan l'escombra la guita; tothom anhelarà i s'admirarà de les empentes; es balancejarà amb les notes del salt de l'àliga; viurà amb emoció les vicissituds del salt de plens; i embriagat per la música dels tirabols, es mourà a l'uníson i irromprà en crits i expressions d'assentiment i comunió. Com, no veure-hi, un paral·lel amb la gran litúrgia de l'aliança que Moisès i el poble realitzen a la plana, de retorn del Sinaí? Com no reconèixer en aquest gran assentiment popular l'expressió que es repeteix insistent en aquest passatge bíblic? "Tot el poble va respondre a una sola veu: Complirem tot el que el Senyor ha dit".

Certament aquest clam patumaire, que ressona implícit, una vegada i una altra, en la repetició fidel de tots aquests signes, i que es verbalitza cada vegada que es produeix un intent de modificar la festa, ja no fa referència a allò que ha dit el Senyor. Ha adquirit una versió cultural, identitària i agnòstica: "tot el poble va respondre a una sola veu: complirem tot el que marca la tradició". "Serem fidels a la tradició" "La patum com sempre, al lloc de sempre, la Patum no es toca".

Fet aquest paral·lelisme, descobrim-hi una pista que ens pot servir com a poble i com a comunitat cristiana.

La sacralitat que respira la Patum invita a tots els berguedans a acollir amb més fidelitat el tresor de la Patum.

Per què aquest desig de fidelitat, aquest gust per la tradició, aquesta força especial d'aquest gran acte comunitari que s'esdevé en aquest gran temple que és la plaça de Sant Pere? A més, com s'explica la seva titànica resistència després de tantes vicissituds històriques? Com és possible que hagi reviscut amb tanta força, especialment en els temps recents marcats pels reclams constants de canvis, novetats i alternatives? No apareix aquí, entre altres causes, una mena de sacralitat que als ulls d'un observador extern li pot semblar irracional però que per als berguedans és inapel·lable?

La dimensió sagrada de la Patum que marca que hagi de desenvolupar-se a Sant Pere, que no pugui començar-se fins que no s'acabi l'ofici de Corpus, s'explica en el seu origen.

La Patum, tots ho sabeu, és el seguici triomfal del Senyor Eucaristia quan surt del temple, baixa a la plaça i beneeix els berguedans bo i passejant per les seves places i carrers. La Patum és esclat de festa i sentiment exultant

per la presència de Déu enmig del seu poble. Malgrat que aquest origen pot quedar lluny de la consciència de molts, ha deixat la seva petja inesborrable i resisteix amb força en la dimensió quasi sagrada que tothom reconeix i percep en la gran litúrgia de la Patum.

Com ja us he dit moltes vegades. No fariem un gran servei a la festa si manifestéssim a tothom la raó profunda i l'origen de la sacralitat de la Patum? No s'enriquiria d'una manera especial si tinguéssim la gosadia de posar damunt de la taula la recuperació de la manifestació del Santíssim a la façana de l'església parroquial abans de començar els salts? No està a punt, Berga, fins i tot, aquells que no creuen, per acollir amb respecte, la presència a la plaça, d'aquell que engendra i explica tota la simbologia i la litúrgia de la festa? No serà, l'any vinent, l'any de la doble Patum, el temps de fer aquest pas? Saltarà i ballarà Berga davant la Mare i no ho ha de fer davant del Fill?

La mateixa sacralitat de la Patum ens ensenya a tots els fidels cristians a endinsar-nos més i més en el cor de la nostra fe: el misteri de l'eucaristia.

Als que avui omplim aquest temple, lluny de sentir-nos estranyats per aquesta tornada silent –complirem tot el que marca la nostra tradició-, l'entendem com a memòria un xic enfosquida de la seva versió autèntica: “complirem tot el que el Senyor ha dit”. Més encara, l'entendem no només com l'assentiment comunitari a la Llei antiga, sinó com la proclamació paulina: “la tradició que jo he rebut i us he transmès ve del Senyor: Jesús, la nit que havia de ser entregat, prengué el pa, digué l'acció de gràcies, el partí i digué: això és el meu cos, ofert per vosaltres. Feu això que és el meu memorial...”.

Com la Patum, a nosaltres no se'ns fa estranya, ni pesada la repetició i la fidelitat escrupolosa del sant sopar. Som homes i dones habituats a la mística de la litúrgia, a la repetició, a la fidelitat. Nosaltres hi hem descobert la força, l'atractiu, la seva capacitat d'evocar i provocar. Molts forasters, entre els quals no nego que m'hi vaig comptar, la primera vegada que veuen la Patum, pregunten discretament: i, això, avui al vespre dos cops més i demà sant tornem-hi, tres cops més, i diumenge un altre cop, el triplet? I la gent omple la plaça cada vegada per veure el mateix? No han entrat en la mística de la festa, en la comunió! Són uns forasters!

Ens passa a nosaltres que quan anem a missa acabem dient-nos secretament: i això cada diumenge? I hi ha gent que repeteix? Si ens passa això, no hem entès res! No hem entrat en la mística de l'eucaristia, no hem entrat en comunió amb Déu i amb els germans! Encara som uns forasters!

Si la sacralitat de la Patum em servia per invitar a tots els berguedans a demanar-vos si no és temps de posar l'origen de la festa més visiblement en el seu centre, també em serveix per invitar a tots els fidels i més, en el marc de la visita pastoral que estic fent, a posar l'eucaristia en el centre de la nostra vida cristiana.

Si cada diumenge, aquesta església parroquial estigués plena de gom a gom; si la litúrgia parroquial fos una filigrana de participació, bellesa, misteri i comunió, no dubteu que a ningú se li acudiria dir: això així cada setmana? Us asseguro que allò que a voltes admirem i envegem de comunitats vives d'altres països es produiria entre nosaltres.

Però, a més, d'aquesta experiència viva i intensa setmanal, baixaria cap a la ciutat un de vessall de benediccions a través d'ingents obres de caritat i d'evangelització.

Ara, ens admirarem de la visita del Senyor damunt d'aquest altar. Ens ho recordarà de bell nou, d'una manera especial, la breu exposició que farem al final, acompanyada per la força d'aquest bell himne eucarístic que commou i emociona. Diguem-li tots junts enmig del nostre silenci piados: "Complirem tot el que el Senyor ha dit".

Berga, 4 de juny de 2015